

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการบริหารงานบุคลากรในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับ ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 ลำดับขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

3.2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

3.3 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.7 การเสนอผลการวิจัย

3.1 ลำดับขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีลำดับขั้นตอนการดำเนินการวิจัยตามลำดับดังนี้

1) ศึกษาทฤษฎี หลักการ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานบุคคล ตลอดจนศึกษาข้อมูลสภาพปัจจุบัน และปัญหาการบริหารงานบุคคลของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี

2) กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย จากข้อมูลที่ได้ศึกษาจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง หัวข้อปัญหาและวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3) กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

4) สร้างเครื่องมือสำหรับการวิจัย โดยยึดวัตถุประสงค์เป็นหลักและปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา

5) เสนอเครื่องมือให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและปรับปรุงเครื่องมือตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ โดยปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

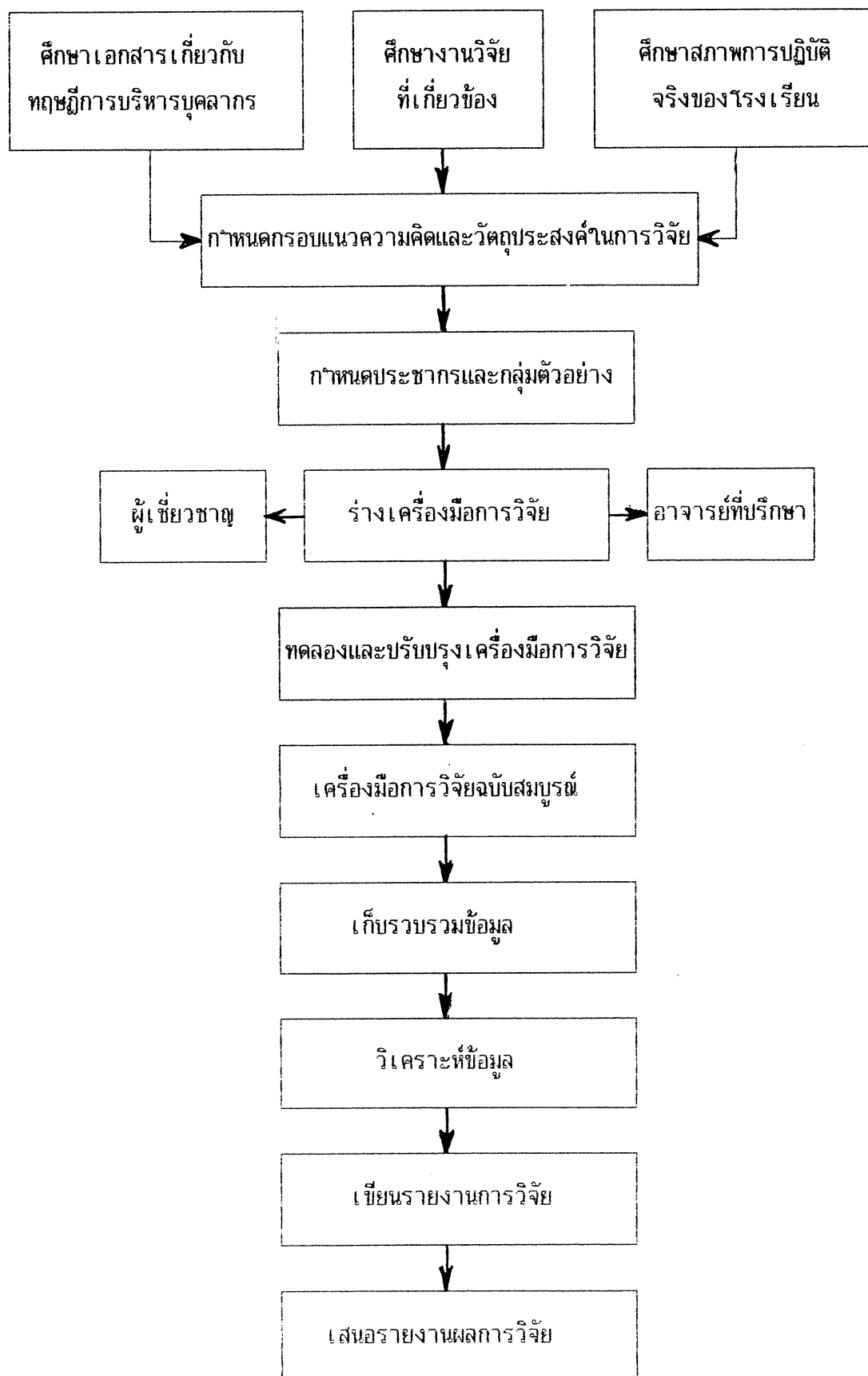
6) ทดลองใช้ (Try-out) ปรับปรุงแก้ไข

7) จัดทำเครื่องมือฉบับสมบูรณ์

8) เก็บรวบรวมข้อมูล

9) วิเคราะห์ข้อมูลและแปลผล

10) สรุปอภิปรายผลและเสนอผลการวิจัย

แผนภูมิที่ 4 ลำดับขั้นตอนของการวิจัย

3.2 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

จากผลการศึกษาเอกสาร หลักการ ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารบุคลากร ซึ่งกล่าวว่ารายละเอียดไว้ในบทที่ 2 นั้น ผู้วิจัยได้นำกรอบแนวความคิดในการวิจัยของสิทธิชัย ลีวเวหา (2533) วิทยา วงษ์สมาน (2533) ชนะ ธนสมบูรณ์ (2526) สุรัตน์ มุทวงศ์ (2537) สุริยงค์ วงษ์บุตร (2537) เชษฐพล สังข์วงศ์ (2538) และกระบวนการบริหารบุคลากรของ หวน พันธุ์พันธ์ (2528) มาประมวลเป็นกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เฉพาะด้านการพัฒนาบุคลากรได้นำกรอบแนวคิดในการวิจัยของ สมเดช สิงห์เสนา (2536), ประสาท พิมพ์สุข (2537) มาร่วมประกอบด้วย ซึ่งเมื่อประมวลแล้วจึงกำหนดเป็นกรอบแนวความคิดในการวิจัยครั้งนี้ได้เป็น 4 ด้านดังนี้

1) การจัดหาบุคลากร ประกอบด้วยกิจกรรมย่อยคือการวางแผนกำลังคน การสรรหา การเลือกสรร การบรรจุแต่งตั้งและการทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการ

2) การธำรงรักษาบุคลากร ประกอบด้วยกิจกรรมย่อย คือ การปรุมนิเทศการจัดบุคลากรเข้าปฏิบัติงาน การนิเทศงาน การประเมินผลการปฏิบัติงาน การพิจารณาความดีความชอบ การเลื่อนตำแหน่ง การจัดทำทะเบียนประวัติ การเสริมสร้างวินัยและการร้องทุกข์ การจัดสวัสดิการและประโยชน์ เกื้อกูลขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน และสภาพความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน

3) การพัฒนาบุคลากร ประกอบด้วยกิจกรรมย่อยคือ การฝึกอบรม การสัมมนา การประชุมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาต่อ การศึกษาดูงาน และการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน

4) การให้บุคลากรพ้นจากงาน ประกอบด้วยกิจกรรมย่อย คือ การโอน การย้าย การลงโทษทางวินัย การลาออก การลดจำนวนบุคลากรลงงาน การเกษียณอายุ การทุพพลภาพ และการถึงแก่กรรม

กรอบแนวคิดทั้ง 4 ด้าน และกิจกรรมย่อยในแต่ละด้านดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยได้นำไปใช้เป็นหลักในการเขียนข้อกระทงคำถามในแบบสอบถาม เกี่ยวกับสภาพและปัญหาการบริหารบุคลากรในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดอุดรธานี ในตอนที่ 2 และตอนที่ 3 ซึ่งปรากฏรายละเอียดของแบบสอบถามในภาคผนวก ข.

3.3 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.3.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นข้าราชการครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดอุดรธานี ประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 839 คน และครูผู้สอน จำนวน 9,249 คน รวม 10,088 คน จำแนกเป็น

1) ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก	245 คน
2) ครูผู้สอนโรงเรียนขนาดเล็ก	2,671 คน
3) ผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลาง	415 คน
4) ครูผู้สอนโรงเรียนขนาดกลาง	4,553 คน
5) ผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่	179 คน
6) ครูผู้สอนโรงเรียนขนาดใหญ่	2,025 คน

3.3.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ R.V. Krejcie และ D.W.Morgan (อ้างถึงในประยูร อาษานาม, 2534) ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน 633 คน คิดเป็นร้อยละ 6.27 ของประชากร และทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) ซึ่งกำหนดขั้นตอนในการสุ่มตัวอย่างได้ดังนี้

ขั้นที่ 1 จัดแบ่งโรงเรียนของแต่ละอำเภอออกเป็น 3 ขนาด ตามจำนวนนักเรียน โดยจำแนกผู้บริหารและครูผู้สอน ออกตามขนาดของโรงเรียนคือ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่

ขั้นที่ 2 กำหนดกลุ่มตัวอย่างของผู้บริหารและครูผู้สอนแต่ละอำเภอ ตามขนาดของโรงเรียน ขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ โดยเทียบสัดส่วน

ขั้นที่ 3 กำหนดกลุ่มตัวอย่างในแต่ละโรงเรียน ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling)

จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากขั้นที่ 2 จำแนกตามขนาดของโรงเรียนในแต่ละอำเภอ แสดงได้ตามตารางที่ 1 ตารางที่ 2 และ 3

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด
สำนักงานการศึกษาจังหวัดอุดรธานี จำแนกเป็นรายอำเภอ

อำเภอ/กิ่งอำเภอ	จำนวน	
	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
เมืองอุดรธานี	121	38
กุมภวาปี	93	30
น้ำโสม	30	10
บ้านดุง	72	22
บ้านผือ	73	22
เพ็ญ	72	22
ศรีธาตุ	40	12
หนองวัวซอ	31	10
หนองหาน	77	24
กุดจับ	41	12
โนนสะอาด	34	12
สร้างคอม	22	8
วังสามหมอ	28	8
ทุ่งฝน	15	4
ไชยวาน	23	8
หนองแสง	17	6
นาูง	17	6
พิบูลย์รักษ์	16	6
กู่แก้ว	17	5
รวม	839	265

ตารางที่ 2 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด
สำนักงานการศึกษาจังหวัดอุดรธานี จำแนกเป็นรายอำเภอ

อำเภอ/กิ่งอำเภอ	จำนวน	
	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
เมืองอุดรธานี	1,819	72
กุมภวาปี	1,014	40
น้ำโสม	354	14
บ้านดุง	769	30
บ้านผือ	670	27
เพ็ญ	685	27
ศรีธาตุ	347	14
หนองวัวซอ	379	15
หนองหาน	779	30
กุดจับ	391	16
โนนสะอาด	335	14
สร้างคอม	220	10
วังสามหมอ	359	15
ทุ่งฝน	209	8
ไชยวาน	250	10
หนองแสง	202	8
นาูง	172	7
พิบูลย์รักษ์	162	6
กู่แก้ว	133	5
รวม	9,249	368

ตารางที่ 3 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจำแนกตามขนาดโรงเรียน

อำเภอ/กิ่งอำเภอ	กลุ่มตัวอย่าง						รวม
	ขนาดเล็ก		ขนาดกลาง		ขนาดใหญ่		
	ผู้บริหาร	ครูผู้สอน	ผู้บริหาร	ครูผู้สอน	ผู้บริหาร	ครูผู้สอน	
เมืองอุดรธานี	10	10	21	21	7	41	110
กุมภวาปี	8	8	17	17	5	15	70
น้ำโสม	4	4	5	5	1	5	24
บ้านดุง	6	6	12	12	4	12	52
บ้านผือ	6	6	12	12	4	9	49
เพ็ญ	6	6	12	12	4	9	49
ศรีธาตุ	4	4	5	5	3	5	26
หนองวัวซอ	4	4	4	4	2	7	25
หนองหาน	5	5	15	15	4	10	54
กุดจับ	4	4	4	4	4	8	28
โนนสะอาด	4	4	5	5	3	5	26
สร้างคอม	2	2	3	3	3	5	18
วังสามหมอ	3	3	3	3	2	9	23
ทุ่งฝน	1	1	1	1	2	6	12
ไชยวาน	2	2	3	3	3	5	18
หนองแสง	2	2	2	2	2	4	14
นายาง	2	2	2	2	2	3	13
พิบูลย์รักษ์	2	2	2	2	2	2	12
กู่แก้ว	2	2	2	2	1	1	10
รวม	77	77	130	130	58	161	633

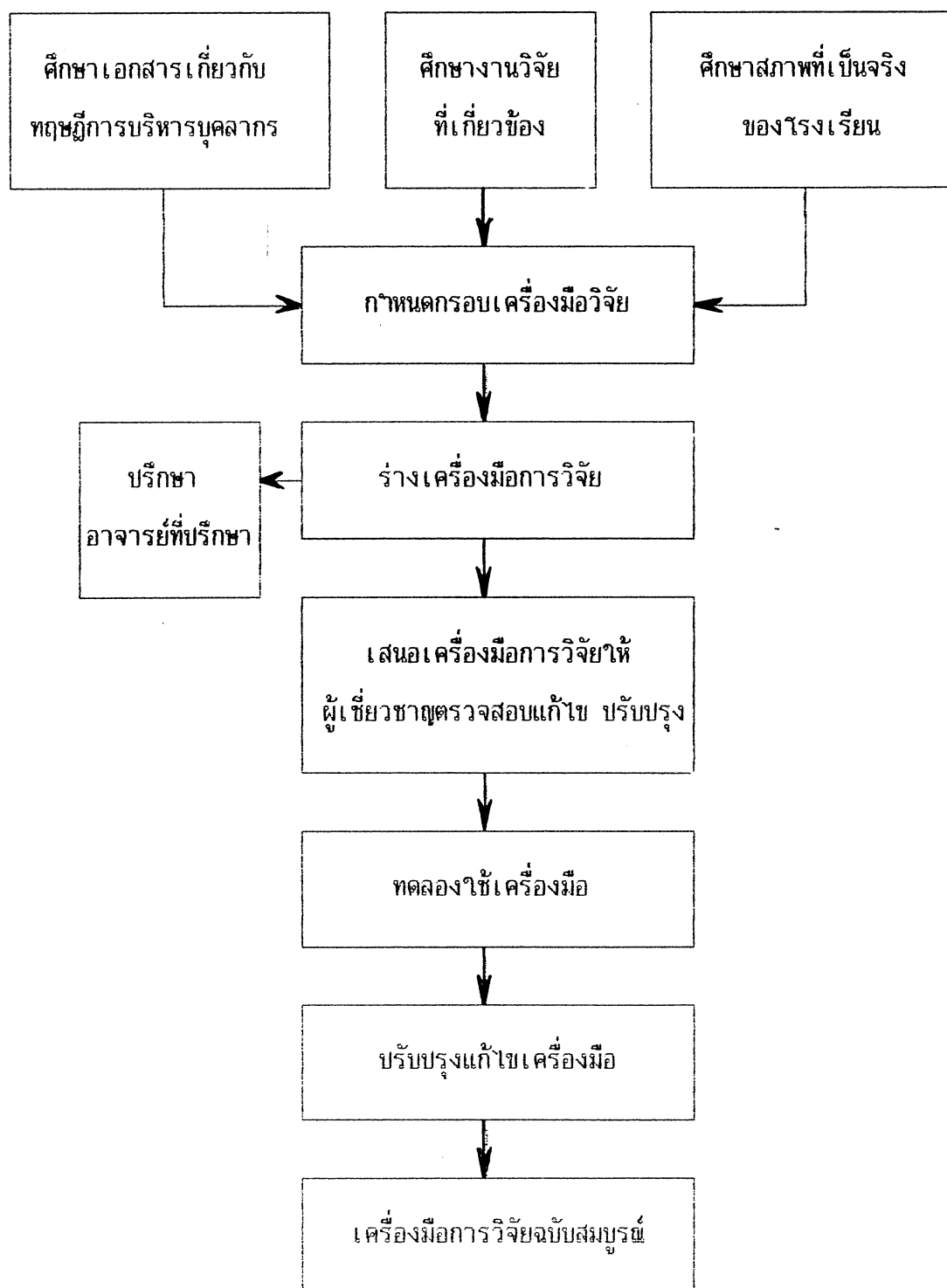
3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.4.1 การสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือ ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

- 1) ศึกษาหลักการ ทฤษฎี จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพที่เป็นจริงของโรงเรียน ขอคำแนะนำข้อคิดเห็นจากผู้บริหารโรงเรียนและอาจารย์ที่ปรึกษา
- 2) กำหนดกรอบเครื่องมือวิจัย
- 3) สร้างเครื่องมือการวิจัยและนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบให้คำแนะนำและปรับปรุงแก้ไข
- 4) เสนอเครื่องมือวิจัยที่ปรับปรุงแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในด้านความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct validity) และความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity)
- 5) นำเครื่องมือไปทดลองใช้กับโรงเรียนที่นำใช้กลุ่มตัวอย่าง แล้วหาค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของเครื่องมือ
- 6) ปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือ
- 7) ได้เครื่องมือการวิจัยฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือการวิจัย สามารถเขียนเป็นแผนภูมิดังนี้

แผนภูมิที่ 5 ลำดับขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือการวิจัย

3.4.2 ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามสำหรับบุคลากรในโรงเรียนประถมศึกษา ทุกตำแหน่งตอบแบบสอบถามชุดเดียวกัน มีทั้งหมด 4 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเพื่อศึกษาสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) มีจำนวน 6 ข้อ โดยถามเกี่ยวกับเพศ อายุ ราชการ ระดับการศึกษาสูงสุด ตำแหน่งหรือหน้าที่ที่รับผิดชอบ สำหรับขนาดของโรงเรียนนั้น ผู้วิจัยใช้วิธีแยกรหัสของแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการบริหารงานบุคลากรในโรงเรียน ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) แบ่งเป็น 4 ระดับการปฏิบัติคือ มากที่สุด มาก น้อยและน้อยที่สุด โดยสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานบุคลากรในโรงเรียนประถมศึกษา 4 ด้านคือ การจัดหาบุคลากร จำนวน 6 ข้อ การธำรงรักษามูลค่าบุคลากร จำนวน 17 ข้อ การพัฒนาบุคลากร จำนวน 9 ข้อ และการให้บุคลากรพ้นจากงาน จำนวน 6 ข้อ รวมทั้งสิ้น 38 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเพื่อศึกษาปัญหาการบริหารงานบุคลากรในโรงเรียน ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) แบ่งเป็น 4 ระดับปัญหาคือ มากที่สุด มาก น้อย และน้อยที่สุด โดยสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานบุคลากรในโรงเรียนประถมศึกษา 4 ด้าน คือ การจัดหาบุคลากร จำนวน 7 ข้อ การธำรงรักษามูลค่าบุคลากร จำนวน 17 ข้อ และการพัฒนาบุคลากร จำนวน 9 ข้อ และการให้บุคลากรพ้นจากงาน จำนวน 6 ข้อ รวมทั้งสิ้น 39 ข้อ

ตอนที่ 4 เป็นแบบข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานบุคลากรในโรงเรียนประถมศึกษา 4 ด้าน คือ การจัดหาบุคลากร การธำรงรักษามูลค่าบุคลากร การพัฒนาบุคลากร และการให้บุคลากรพ้นจากงาน

3.4.3 การทดลองเครื่องมือ

เมื่อได้เครื่องมือที่ผ่านการตรวจสอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญแล้ว ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-out) กับบุคลากรโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู จำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาสัมประสิทธิ์ของความเที่ยงของแบบสอบถาม (Reliability) ตามวิธี Alpha Coefficient ของ Cronbach ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของแบบสอบถามมีค่าเท่ากับ 0.96

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นดังนี้

1) ขอให้บัณฑิตวิทยาลัย ออกหนังสือถึงผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี เพื่อขออนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2) ขออนุญาตผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี ออกหนังสือถึงผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขออนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3) ผู้วิจัยส่งแบบสอบถาม พร้อมหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์ ถึงโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง ด้วยตนเอง ในระหว่างวันที่ 25 สิงหาคม ถึงวันที่ 10 กันยายน 2539

4) ผู้วิจัยได้ติดตามทวงถามแบบสอบถาม ที่ยังไม่ได้รับการนัดหมายครั้งแรก ใช้ระยะเวลาห่างจากครั้งแรกประมาณ 1 สัปดาห์

ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปจำนวน 633 ชุด ได้รับคืน จำนวน 609 ชุด คิดเป็นร้อยละ 96.21 เป็นฉบับสมบูรณ์ จำนวน 609 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100.00 ดังรายละเอียดในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของแบบสอบถามที่ส่งไปและได้รับกลับคืนจากกลุ่มตัวอย่าง
จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

ขนาดของ โรงเรียน	จำนวน กลุ่มตัวอย่าง	จำนวน ที่ส่งไป	จำนวน ที่ได้รับคืน	ร้อยละ ที่ได้รับคืน	จำนวนฉบับ ที่สมบูรณ์	ร้อยละของ ฉบับที่สมบูรณ์
ขนาดเล็ก	154	154	154	100.00	154	100.00
ขนาดกลาง	260	260	257	98.84	257	100.00
ขนาดใหญ่	219	219	198	90.42	198	100.00
รวม	633	633	609	96.21	609	100.00

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลจากแบบสอบถามที่รวบรวมได้ นำไปวิเคราะห์ดังนี้

1) ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ ทาค่าร้อยละ เสนอเป็นตารางประกอบความเรียง

2) ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 และตอนที่ 3 สภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารงานบุคลากรในโรงเรียนประถมศึกษา วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบองค์ประกอบเดียว (One-Way ANOVA) และ t-test มีรายละเอียดดังนี้

(1) ค่าเฉลี่ยของคะแนน ($\bar{X}$) จากแบบสอบถามโดยภาพรวมของโรงเรียนทุกขนาด และจำแนกตามขนาดของโรงเรียน 3 ขนาดคือ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ เพื่อศึกษาการปฏิบัติในปัจจุบันและปัญหาเกี่ยวกับการบริหารบุคลากรใน 4 ด้าน คือ การจัดหาบุคลากร การธำรงรักษามูลค่าบุคลากร การพัฒนาบุคลากรและการให้บุคลากรพ้นจากงาน

(2) ทดสอบสมมติฐาน โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบองค์ประกอบเดียว (One-Way ANOVA) ใช้ F-test ในการทดสอบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการทดสอบของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยใช้ t-test

3) ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 4 ได้จากข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหาการบริหารบุคลากรในโรงเรียนประถมศึกษา จัดเป็นหมวดหมู่ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ และค่าร้อยละประกอบความเรียง

3.6.1 เกณฑ์การให้คะแนน

สำหรับการให้คำตอบในแบบสอบถามในตอนที่ 2 และตอนที่ 3 ใช้มาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ โดยกำหนดน้ำหนักคะแนน ดังนี้

มากที่สุด	หมายถึง	4 คะแนน
มาก	หมายถึง	3 คะแนน
น้อย	หมายถึง	2 คะแนน
น้อยที่สุด	หมายถึง	1 คะแนน

3.6.2 การแปลผลวิเคราะห์ข้อมูล

การแปลความหมายของข้อมูล พิจารณาจากระดับคะแนนเฉลี่ยของช่วงระดับคะแนน (Class Interval) 4 ระดับ ดังนี้

3.51 - 4.00	หมายถึง	มีการปฏิบัติหรือมีปัญหอยู่ในระดับมากที่สุด
2.51 - 3.50	หมายถึง	มีการปฏิบัติหรือมีปัญหอยู่ในระดับมาก
1.51 - 2.50	หมายถึง	มีการปฏิบัติหรือมีปัญหอยู่ในระดับน้อย
1.00 - 1.50	หมายถึง	มีการปฏิบัติหรือมีปัญหอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3.7 การเสนอผลการวิจัย

การนำเสนอผลการวิจัย ซึ่งได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล นำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียงไปตามลำดับ ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังจะได้นำเสนอในบทต่อไป